

Livsmedelspolicy

1. Övergripande mål och syfte

Kristianstads kommunkoncern (nämnder och bolagsstyrelser) åtar sig att

- Arbeta för kommunala måltider som ger lägre miljöpåverkan genom köp av ekologiska livsmedel, ökad andelen grönt samt säsonganpassade menyer.
- Alla som hanterar mat inom Kristianstads kommuns verksamheter verkar för att minska svinnet, dock utan att äventyra livsmedelssäkerheten. Det matavfall som ändå genereras av Kristianstads kommuns verksamheter ska tas om hand som biogasråvara.
- Köpa Fairtrade-märkta livsmedel i möjlig utsträckning som ett sätt att verka för förbättrade arbetsvillkor etc.

All upphandling sker i enlighet med Kristianstads kommuns upphandlingspolicy med riktlinjer.

2. Avgränsningar

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 artikel 2 avses med livsmedel alla ämnen eller produkter, oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda att eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor. Livsmedel inbegriper drycker, tuggummi och alla ämnen, inklusive vatten, som avsiktligt tillförts livsmedlet under dess framställning, beredning eller behandling.

Livsmedel utgör i huvudsak fem typer av varor med avseende på berednings- och förädlingsgrad:

1. Råvaror eller obearbetade varor som kräver beredning och tillagning
2. Beredda råvaror som delvis bearbetats (styckat kött, filead fisk m.m.)
3. Halvfabrikat (t.ex. djupfrysade grönsaker, torkade soppor och såser) som enbart kräver värmebehandling eller att vätska tillsätts
4. Helfabrikat, dvs. färdigberedd vara som i vissa fall behöver värmas
5. Drycker

3. MSR's miljökrav och etiska krav

Baskraven i Miljöstyrningsrådets (MSR) vägledande dokument, krav och kriterier skall utgöra grunden vid upphandlingar. Så långt det är möjligt ska svenskt kött upphandlas utifrån gällande regelverk och rättspraxis. Det ska säkerställas att Svensk djurskyddsstandard uppfylls.

Krav på djurskydd ska ställas i kommunens livsmedelsupphandlingar. Utgångspunkter för dessa krav ska dels vara Miljöstyrningsrådets kriteriedokument, dels den rättspraxis som föreligger. Följande frågor beaktas vid bedömningen om ett djurskydds krav är tillåtet enligt upphandlingslagstiftningen:

1. Vilken är den objektiva grunden för kravet, dvs. i vilket syfte uppställs kravet?
2. I vilken utsträckning utestänger kravet anbudsgivare från andra EU-länder?
3. Är det möjligt att kontrollera att kravet uppfylls?

Exempel på kontroller av ställda krav är intygande från leverantörer, redovisning av leverantörers egenkontroll, miljö- och djurskyddsmärkningar, stickprovskontroller med förfrågningar hos leverantörer, kontroll av färdjournaler samt rätt för kommunen att genomföra egna inspektioner.

Det ska säkerställas att EU:s grundläggande djurskyddsregler är uppfyllda vid produktion av varje livsmedelsråvara/livsmedelsprodukt som Kristianstads kommun köper in.

4. Ekologiska och närproducerade produkter

Andelen ekologiskt certifierade livsmedel i kommunen inköp av livsmedel ska successivt öka. Senast under nästa avtalsperiod för kommunens livsmedelsupphandling ska andelen uppgå till 40 procent. Vid upphandling av kaffe och te ska dock allt vara etiskt och ekologiskt odlat, exempelvis rättvisemärkt.

Ambitionen är att öka andelen närproducerade livsmedel. Genom att dela upp livsmedelsupphandlingarna i mindre varuområden eller geografiska områden kan mindre företag lättare klara av att lägga konkurrenskraftiga anbud.

Avstämningar sker genom årliga uppföljningar som rapporteras till Kommunstyrelsen.

5. Fairtrade produkter

De internationella Fairtrade-kriterierna, som är utvecklade av Fairtrade International, baseras på de grundläggande ILO-konventionerna för mänskliga rättigheter i arbetslivet samt syftar till ekonomisk utveckling och ökad miljöhänsyn. Detta ligger väl i linje med kommunens upphandlingspolicy.

Andelen livsmedel certifierade som Fairtrade ska successivt öka i kommunen inköp av livsmedel. Avstämningar sker genom årliga uppföljningar som rapporteras till Kommunstyrelsen.

6. Grundläggande kvalitetskrav samt ursprungsmärkning

Livsmedelsprodukter skall uppfylla de kvalitetskrav som följer vid varje tid gällande EU-direktiv och EU-förordningar, livsmedelslagstiftning, livsmedelsförordningar, Livsmedelsverkets samt Jordbruksverkets föreskrifter samt av olika livsmedelsbranscher vedertagna regler om livsmedel.

Baskraven i Miljöstyrningsrådets (MSR) vägledande dokument, krav och kriterier skall utgöra grunden vid upphandlingar, se avsnitt 3.

Urval av grundläggande kvalitetskrav som återfinns på Miljöstyrningsrådets nuvarande kravlista:

- Antibiotika får ges endast efter ordination av veterinär, när det för djurets hälsa är den veterinärmedicinskt mest motiverade behandlingen.
- Information om ursprung hos kött, fågel, ägg, mjölk, honung, frukt och grönt för att kunna veta vilken miljö- och djurskyddslagstiftning som har gällt vid produktionen.
- Foder bestående av biprodukter av gris får ej användas som grisfoder.
- Utrymmeskrav ställs för alla djurslag.
- Grisar ska hållas lösgående med tillgång till bökbart material.
- Svanskupering av gris och näbbtrimning av höns skall ej tillämpas i uppfödningen.
- Höga krav på djurtransporter, djuret har transporterats max 8 timmar till slakt.
- Bedövning ska ske före slakt, gäller alla djurslag.
- Alla livsmedel ska vara salmonellafria.
- Hönor ska tillgång till värprede, sittpinne och sandbad.
- Beteskrav för mjölkkor, får, nötkreatur över 6 månader (undantaget tjurar).

7. Tillsatser

Alla tillsatser ska vara säkra och bedömda utifrån en bred vetenskaplig grund. Med tillsatser avses ämnen som tillsätts i livsmedel för att till exempel:

- Öka hållbarheten (konserveringsmedel och antioxidationsmedel)
- Påverka konsistensen (emulgeringsmedel, stabiliseringsmedel, förtjockningsmedel, klumpförebyggande medel)
- Påverka smaken eller ge färg (färgämnen, smakförstärkare, sötningsmedel)

8. Livsmedelsupphandlingar, förutsättningar för ökad konkurrens

Kommunen bör underlätta anbudsgivning från så många grossister och livsmedelsproducenter som möjligt vid utformningen av förfrågningsunderlag.

Krav vid upphandlingar av bland annat livsmedel som innebär att produkterna ska vara närodlade, lokalt producerade eller utmärkas av korta transportavstånd, dvs. i praktiken avse lokala leverantörer av livsmedel, strider mot art 34 i EUF-fördraget, som Sverige anslutit sig till. Det innebär att sådana krav inte kan ställas i Kristianstads kommuns upphandlingar.

Däremot kan kommunen underlätta för små och medelstora leverantörer att delta i anbudskonkurrensen vid upphandlingar:

- Tillåta delanbud på produktgrupper och enskilda varor utan att samdistributionsfördelar förloras. Genom att dela upp livsmedelsupphandlingarna i exempelvis mindre varuområden eller geografiska områden kan mindre företag lättare klara av att lägga konkurrenskraftiga anbud.
- Vid samordning av upphandlingar med andra kommuner tillåta delanbud utifrån de enskilda kommunernas och kommundelarnas inköpsbehov.
- Långt i förväg avisera kommunens livsmedelsupphandlingar för att ge bl.a. lokala grossister och livsmedelsleverantörer tid att undersöka förutsättningarna att leveranser från underleverantörer och tillgång till distributionskapacitet
- Information om kommande livsmedelupphandlingar kan även ge mindre leverantörerna möjlighet att vidta de förberedelser som krävs för att kunna delta i upphandlingen.
- Samordnad varudistribution för bland annat livsmedel, vilket medför att livsmedelsleverantören enbart ansvarar för leveranserna fram till den av kommunen anlitate samlastningscentralen. Mindre leverantörer befrias därmed från kostnaden kring att upprätthålla ett distributionsnät ut till kommunens slutanvändare.